dokler ne dobimo novih. Torej sklepamo prav, ako menimo, da velja ta določba tudi za zakon o volilni svobodi. V teoriji! Ali v praksi tudi? Najbrže ne, kakor kaže ta-le slučaj: Vršile so se volitve v višji šolski svet. Volili smo svoja dva zastopnika in njiju namestnika, kakor nam je velevalo prepričanje in kakor se nam je zdelo, da bo bolje za nas in za šolo. Tako so volile tudi učne osebe na II. deški šoli v Ljubljani. A to ni bilo po volji Janku Nepomuku Jegliču, voditelju imenovane šole. Pestil je neko svojo učiteljico, češ, kako more voliti taka dva »liberalca«, kakor sta Jelenc in Gangl? Dotična učiteljica mu je pravilno odgovorila, da je volila tako, kakor se ji najbolje zdi. In sedaj vprašamo: Kje si je Jeglič vzel pravico, da se tako infamno zadira v volilno pravico svobodne državljanke? In kako Jeglič ve, koga je dotična svobodna državljanka volila? Ali je to volilna svoboda? Ker je Jeglič kršil zakon o volilni svobodi, ga kličemo na odgovor! Obenem odločno protestujemo proti zlobni nakani, ki bi hotela dotični učiteljici količkaj škodovati zaradi tega, ker je svobodno izvršila svojo državljansko pravico! Jeglič naj hvali Boga, da ga puščamo na miru! Če nas bo izzival z »liberalci« in še dalje šaril po metodi svojega protektorja Šusteršiča, mu solnce raztopi maslo na glavi! To mu garantujemo!

— **Iz šolskega nadzorstva.** Narodna vlada SHS v Ljubljani, oddelek za uk in bogočastje, je odstavila Ivana Dreflaka, okrajnega šolskega nadzornika za mesto Maribor in za nadzorstvene okraje Sv. Lenart, Mariborska okolica in Slovenska Bistrica, ter za to okrožje začasno nastavila Jakoba Jurka, okrajnega pomožnega učitelja v Mariboru.

— **Referent za bogočastje na pristojnem poverjeništvu.** Namesto obolelega profesorja dr. Janeza Zoreta je dodeljen poverjeništvu za uk in bogočastje Narodne vlade SHS v Ljubljani kot referent za bogočastje profesor dr. Lukman.

— **V VIII. plačilni razred** z veljavnostjo od 1. januarja t. l. je pomaknjen prof. Mihael Michor na državni obrtni šoli v Ljubljani.

— **Z obrtne šole v Ljubljani.** Sedanji invalidski oddelek na obrtni šoli v Ljubljani se preosnuje v samostojen zavod.

— **Razpuščena nemška šola.** Višji šolski svet v Ljubljani je razpustil nemško šolo v Lipici, ker nima zadostnega števila pristno nemških otrok. V to šolo všolani otroci se všolajo na šolo v Rudi, oziroma Gorenjce, ki se poslovenita.

— **Smrt za domovino.** Na koroški fronti je padel učiteljiščnik legionaš Slavko Pečnik, rodom iz Buč. Časten spomin junaku!

— **Iz Ribnice** na Dolenjskem nam pišejo: Narodno vlado SHS v Ljubljani smo naprosili, naj ustanovi v Ribnici meščansko šolo s kmetijskim značajem, vendar ne po starem zakonu, kar se tiče plačevanja učnega osobja. — Ali bi ne bilo prav, ko bi mislili tudi na pospeševanje naše domače (lesne) obrti?

— **Šusteršičevi ostanki** še vedno kot zastopniki deželnega odbora intrigujejo po naših okrajnih šolskih svetih. Ven z njimi!

— **Iz slovenjegraškega okraja** nam pišejo: Na nadzorniškem stolcu v Slovenjem gradcu sedi še vedno zagrizeni nemškutar in ponemčevalec šol v okraju, zloglasni nadzornik Schechel. Malo mesecev pred preobratom, ki nam je prinesel Jugoslavijo, so mu njegovi protektorji v Gradcu naklonili nadučiteljsko mesto v Slovenjem gradcu, in tako imamo na dveh važnih mestih v okraju moža, čigar delo, gledano s pedagoškega stališča, ni pomenjalo nič drugega, kakor neprestano nazadovanje šolstva, protežiranje nezmožnih in zapostavljanje dobrih, narodnih učiteljev in učiteljic; z narodnega stališča pa neodkrito, zahrbtno pospeševanje šol, ki jih je ustanavljal »Schulverein«. — Če premotrimo delo nadzornika Schechla, ne vidimo nič, kar bi se mu lahko štelo v dobro. V narodnostnem oziru — in edino ta je za enkrat odločilen pri aprobaciji šolskih faktorjev v naši Jugoslaviji — ga pozna vse njemu podrejeno učiteljstvo. Ali kolikokrat se je pregrešil proti najprimitivnejšim zahtevam, ki jih stavimo vsakemu nadzorniku, ne moremo navajati. Zadostuje naj en slučaj, ki osvetljuje poleg njega tudi osebo sicer starega in zaslužnega nadučitelja z eno veliko napako: ne zna in noče se prilagoditi našemu času in njegovemu zmagoslavnemu pohodu ter je na večer svojega delovanja dosegel žalostno čast, da ga nihče v šolskem okolišu ne spoštuje in ne upošteva. Vse to vpliva tudi na šolo, ki je faktično ena najslabših v okraju. — Dejanje se vrši v šaleški dolini. Mlado učiteljico so nastavili na imenovani šoli. Komaj je začela učiteljevati, že je bila ovadena po anonimnem pismu nadzorniku, ker je občevala s slovenskimi in hrvatskimi častniki. Ubožica je od žalosti nevarno zbolela. Idilično sliko pa nam nudi konferenca o priliki inšpekcije nadzornika Schechla. Iz osebnega sovraštva — ali morda neke vrste nevoščljivosti — je nastopil nadučitelj proti učiteljici silno surovo in ji grozil, da jo spravi ob službo. Ko se je zagovarjala, jo je imenoval »freches Mädchen« vpričo zbranega učiteljskega zbora. Nadzornik je ta prizor poosebljene netaktnosti mirno gledal. Nedolgo po tem je učiteljica izpustila otroke ob 2. popoldne domov. Nadučitelj, ki je to zapazil, je prikričal v razred, zakaj je izpustila otroke pol ure prezgodaj iz šole. Zagovoru učiteljice, da odgovarja to urniku, ni dal veljave ter je kričaje odšel. Čez nekaj minut se vrne in pravi: »Eh, kaj! Zmotil sem se! Zmoti se vsak lahko!« Te besede so bile edino opravičenje skrajno netaktnega nastopanja. — Poglavje o občevanju nadučiteljev s podrejenim učiteljstvom je postalo pod starim režimom za učiteljstvo ena najsramotnejših. Po večini so bili vzroki osebno sovraštvo, nevoščljivost in kar je že takih lepih čednosti, ki jih je imel učiteljski stan vsekdar preobilo. Posledice so bile nazadovanje šole, padanje ugleda pri ljudstvu in inteligenci. Zato je potrebno temeljito očiščenje posebno pri učiteljstvu, krivci pa se naj potrkajo na prsi in se poboljšajo. — Če nadaljujemo oris nelepega občevanja in dela na imenovani šoli v šaleški dolini, ni vzrok kako osebno maščevanje, ampak namen pokazati na enem slučaju nelepe čednosti našega učiteljstva — čednosti, ki jih bo moralo temeljito izžgati iz src, če bo hotelo s pridom delovati pri velikem vstajenju našega trpečega naroda. Saj bo baš učiteljstvu pripadla najvažnejša naloga: vzgoja nove generacije. In če ni učitelj velika in plemenita osebnost — Foerster se v svojem delu »Schule und Charakter« slično izraža — je njegovo delo nepopolno in naravnost škodljivo. — In tako nam je razgaliti jako sramoten prizor iz učiteljskega življenja. Pri inšpekcijski konferenci je obdolžil nadučitelj napram nadzorniku učiteljico, da čita med uro ročnih del. Kot dokaz pozove učenke pred nadzornika. Ko hoče učiteljica svoje učenke vprašati, zavpije nanjo: »Nicht vorsprechen. Die Kinder werden zuerst sprechen!« — Razvije se sledeč, jako značilen dialog. Nadučitelj: »Kaj dela učiteljica pri ročnih delih?« Učenka: »Kažejo nam, čitajo ali pišejo.« Nadučitelj: »Kakšno knjigo čita?« Učenka: «Rdečo.« (Rdeče vezan Maierjev »Nazorni nauk«.) Nadučitelj je z odgovori nezadovoljen: »Včeraj ste pa drugače pravile.« Otroke odpusti, vpliva nanje v odsotnosti učiteljice in jih pokliče čez dve uri še enkrat pred nadzornika. Učenke so izrekle, kakor jim je bilo naročeno po nadučitelju. Ta nečuveni šolski škandal, ki ne bije v obraz samo taktnosti, ampak vsem pedagoškim načelom, je mirno gledal nadzornik, ki bi bil poklican, da nastopi kot posredovalec. — To je samo en slučaj, dobilo pa bi se jih obilo. Nadzornik Schechel ni mož na svojem mestu, istotako ne nadučitelj, ki iz osebnega sovraštva napram rodovini mlade učiteljice žalostno končuje svojo delapolno pot. — Čiščenje mora biti temeljito. Učitelje hočemo imeti narodne kočlane naroda, lepe, plemenite in nemalenkostne osebnosti kot ljudi. Brez tega je narodna vzgoja nemogoča.

— **Smrtna kosa.** V Gornji Radgoni je dne 4. januarja t. l. po dolgi in mučni bolezni umrl tamkajšnji vpokojeni šolski ravnatelj Simon Erschenjak v 80. letu svoje starosti. Pokojnik je nepretrgoma 50 let služboval na tamkajšnji ljudski šoli ter bil na glasu kot izvrsten učitelj. Vkljub visoki starosti je do zadnjega vestno izvrševal svoje stanovske dolžnosti, dokler ga ni pred dvema letoma zadela kap ter ga priklenila za vedno na posteljo. Smrt mu je bila rešitev iz žalostnih razmer, ki je v njih preživel poslednje dneve. Bodi mu zemljica lahka!

— **Društvu »Akademski dom« v Zagrebu** je daroval vladika dr. A. B. Jeglič ustanovnine 1000 kron.

Srednješolske vesti.

Natečaj. Na državnih srednjih šolah in učiteljiščih v območju Narodne vlade SHS, oddelek za uk in bogočastje v Ljubljani, so izpraznjene sledeče stalne učiteljske službe: 1. Na I. državni gimnaziji v Ljubljani služba stalnega učitelja: a) za zgodovino in zemljepis kot glavni predmet; b) za slovenščino kot glavni, klasično filologijo kot postranski predmet; prednost imajo prosilci, ki dokažejo usposobljenost iz srbohrvatskega jezika; c) dve službi stalnih učiteljev za klasično filologijo kot glavni, slovenščino kot postranski predmet,; d) služba stalnega učitelja za nemščino kot glavni predmet, latinščino in grščino kot postranska predmeta; e) služba telovadnega učitelja z dohodki X. činovnega razreda. 2. Na državni realni gimnaziji v Ljubljani služba stalnega učitelja: a) za slovenščino kot glavni, klasično filologijo kot postranski predmet; prednost imajo prosilci, ki dokažejo usposobljenost iz srbohrvatskega jezika; b) za francoščino in latinščino kot glavna predmeta; c) dve službi za prirodoslovje kot glavni predmet, matematiko in fiziko kot postranska predmeta. 3. Na državni gimnaziji v Celju služba stalnega učitelja za klasično filologijo kot glavni, slovenščino kot postranski predmet. 4. Na državni gimnaziji v Mariboru služba stalnega učitelja za slovenščino kot glavni predmet s katerimkoli drugim glavnim predmetom. 5. Na državni gimnaziji v Kranju dve službi stalnih učiteljev za zemljepis in zgodovino. 6. Na državni gimnaziji v Novem mestu služba stalnega učitelja za klasično filologijo kot glavni, slovenščino kot postranski predmet. 7. Na državni realki v Ljubljani: a) služba stalnega učitelja za verouk; b) služba stalnega učitelja za zemljepis in zgodovino; prednost imajo prosilci, ki so izprašani iz slovenščine kot postranskega predmeta; c) služba stalnega učitelja za slovenščino in francoščino, ali slovenščino in nemščino ali slovenščino in italijanščino kot glavna predmeta; d) služba stalnega učitelja za italijanščino in nemščino ali italijanščino in slovenščino kot glavna predmeta; e) služba stalnega učitelja za matematiko in fiziko kot glavna predmeta; f) služba stalnega učitelja za matematiko in opisno geometrijo; g) služba stalnega učitelja za prirodopis kot glavni predmet, matematiko in fiziko kot postranska predmeta; h) služba stalnega učitelja za semnijo kot glavni, prirodopis in fiziko ali matematiko in fiziko kot postranska predmeta. 8. Na državnem učiteljišču v Ljubljani: a) služba stalnega glavnega učitelja za slovenščino in nemščino kot glavna predmeta; prednost imajo prosilci, ki so usposobljeni iz srbohrvaščine; b) služba stalnega glavnega učitelja za zgodovino in zemljepis; prednost imajo prosilci, ki so izprašani iz pedagogike; c) služba vadniškega učitelja; prednost imajo prosilci z izpitom za meščanske šole. Vsi prosilci morajo biti izprašani iz slovenščine kot učnega jezika. Prošnje, opremljene s predpisanimi prilogami, naj vložе prosilci predpisanim potom pri Višjem šolskem svetu v Ljubljani najkasneje do 31. januarja 1919. Na kasneje došle prošnje se ne bo oziralo. Vsi stalni učitelji, ki so nameščeni v smislu § 62. službene pragmatike za državno učiteljstvo bivše Avstrije z dne 28. julija 1917, se pozivljajo, da prosijo za razpisane službe, da se jim konečno določi službeno mesto.

Prijave dijakov k prostovoljni legiji in ugodnosti pri izpitih. Višji šolski svet določa, da naj ravnateljstvo vsake srednje šole v območju Narodne vlade SHS zahteva od vsakega legijonarja, ki ga ne veže vojaška dolžnost, pismeno privoljenje staršev za vstop v prostovoljno legijo. Zaeno odreja, da se dovolijo onim dijakom, ki so vstopili v prostovoljno legijo v obrambo Korotana, one ugodnosti pri letnih in zrelostnih izpitih, kakor so se dovoljevale vojakom-dijakom za svetovne vojne. Te ugodnosti pa se dovoljujejo le pod tem pogojem, če bi dijaki opravljali omenjeno vojaško službo toliko časa, da bi bil zaradi tega ogrožen reden napredek v tekočem šolskem letu. V tem slučaju se jim po njihovi vrnitvi iz vojaške službe dovolijo omenjene ugodnosti pri letnih in zrelostnih izpitih, toda ne pred koncem šolskega leta 1918/1919.

Osebna vest. Odstavljen je ravnatelj nemške gimnazije v Ljubljani, dr. Tretter. Ravnateljske posle je prevzel prof. dr. Josip Jerše.

Italijani proti francoščini. Iz Splita poročajo: Italijanske okupacijske oblasti so prepovedale na dalmatinskih srednjih šolah pouk francoščine, ki ga je uvedla dalmatinska Narodna vlada namesto nemščine. Italijani so odredili, da morajo namesto francoščine poučevati laščino.

Književnost in umetnost.

Delo. Tovariš Dragotin Humek, strokovni učitelj v Krškem, je nabral »Zvončku« 76 novih naročnikov samo v svojem službenem kraju in obenem tudi poslal naročnino. Posnemajte ga!

Iz slovenskega književnega sveta. Iz uredništva »Slovenca« je izstopil dr. Izidor Cankar, doslej glavni urednik imenovanega lista. — Uredništvo književne revije »Dom in Svet« je prevzel prof. dr. J. Debevec. — V Katoliški (sedaj Jugoslovanski) tiskarni začne izhajati »Slovenka«, ki jo je svoj čas izdajala tiskarna »Edinosti« v Trstu. — V Ljubljani začne izhajati ženski list »Slovenska Žena«. — Sokolskemu naraščaju bo namenjen »Sokolič«, ki ga začne v najkrajšem času izdajati Slovenska Sokolska Zveza. — V tisku je prva številka novega rodovinskega lista »Svobode«, ki ga ureja pesnik Fran Albrecht.

Priroda. Popularni časopis hrv. prirodoslovnog društva u Zagrebu. — Urednik dr. F. Tućan. God. VIII. — 1918. — V istini popularno pisani list »Priroda« zaključuje s svojo 10. številko osmi letnik svojega življenja. Spominjajmo se onih časov, ko smo — hoteč se nadrobneje poučiti o raznih prirodnih prikaznih — prav strastno segali po znanem »Kosmosu« in vseh onih publikacijah, ki jih izdaja enako imenovano društvo, a sedaj, odkar izdaja »Hrvatsko prirodoslovno društvo u Zagrebu« ta svoj list, lahko pogrešamo imenovani nemški list. In kako tudi ne! Letnik osmi ima tako raznovrstno in zanimivo vsebino, da je pač težko določiti, kateremu članku bi dali prednost. Prvači pač članek »Iz života mrova« znanega strokovnjaka Langhofferja Avgusta in pa članek Gorjanovića Dragutina »Hrvatska za diluvija« in pa »Pračlovek iz Krapine« z mnogimi slikami. Tudi lep in jako poučen je dalje spis »Biokemija čovjeka« od Bubanovića Frana. — Izmed Slovencev je obelodanil v tem letniku edinole Seliškar Albin življenjepis našega nepozabnega prirodoslovca Frana Erjavca. — Vsaka številka »Prirode« prijavlja razne zanimivosti iz te stroke pod naslovom »Paberci«, in vedno poučni so tudi »Razgovori«, kjer uredništvo prav obširno odgovarja na došla vprašanja naročnikov. »Hrvatsko prirodoslovno društvo u Zagrebu« ima v svojih pravilih določilo, da izdaja razne popularno pisane knjige prirodopisne in prirodoslovne vsebine, ki v vsakem oziru prav dobro nadomeščajo slične nemško pisane izdaje. Omenjamo le: C. Flammarion »Pripovijest o repatici«, E. S. Thomson »Arno«, M. Maeterlinck »Život pčela«, K. Ewald »Dvonožac« itd.

Sklepno še to-le: Letošnja zadnja (10.) številka »Prirode« objavlja na zadnji strani ta-le oklic: »Prijatelji naši! — U slobodenoj Jugoslaviji treba da svojski uznastojimo, kako bi naša »Priroda« poplavila vse krajeve Slovenaca, Hrvata i Srba. Skršeni su okovi ropstva, što su nas vijekovima sapinjali, a s uništenjem tih okova oslobodili smo se i onih mračnih elemenata, koji su sve svoje sile upirali, da ometu naš rad oko kulturnoga pridizanja našega naroda. U borbi za prosvjetu našega naroda pobjedimo, a na Tebi je, oslobodeni narode, da prioneš uz naš rad, da nas podupreš, potpomogneš. Napred za našu »Prirodu«, u kolo našega društva! Na rad! Na agitaciju za valjanu stvar!« —

Ako se še prav spominjamo, nameravajo tudi slovenski prirodoznanci izdajati enak list »Prirodo« pod uredništvom našega znanega strokovnjaka dr. P. Grošlja. Ali bi ne bilo umestno, če se sedaj, ko imamo skupno državo Jugoslavijo, združi ta misel v »Hrvatskem prirodoslovnem društvu« in v »Prirodi«, da bi list imel tudi svojega slovenskega urednika za slovensko pisane članke? **Iv. Šega.**

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizačni davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

V. izkaz.

Po **30 K:** Turk Josip — Dol. Logatec. Po **20 K:** Skala Anton — Ljubljana. Po **10 K:** Barle Konrad, Ljubica Vardjanova, Marica Zakrajškova — Metlika; Rus Vilibald — Kranj; Dimnik Ivan — Trst; Nike Fleretova in Flere Pavel — Letuš. Po **5 K:** Pečenko Danilo — Podlipa pri Vrhniki. — Današnji izkaz **125 K.** Prej izkazanih **525 K.** Skupaj **650 K.** (Prejetih 80 K iz Št. Jerneja izkažemo prihodnjič.)

Ivan Petrič,
Ljubljana-Sp. Šiška.

Zadnje vesti.

PRVA SEJA VIŠJEGA ŠOLSKEGA SVETA.

se je začela danes zjutraj ob devetih v knjižnični dvorani vladne palače:

Pred prehodom na dnevni red je podal član tovariš L. Jelenc nastopno interpelacijo, oziroma izjavo:

Podpisani zastopniki učiteljstva ponavljajo na današnji seji višjega šolskega sveta želje, zahteve in vprašanja, ki jeh je sprejel upravni odbor Zaveze jugoslovanskega učiteljstva dne 27. grudna pret. leta ter jih po svojem odposlanstvu in v prisotnosti zastopnika Slomškove Zveze izročil naslednjega dne g. poverjeniku za uk in bogočastje, in ki jih je na svojem ob-